ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ —

ΒΗΜΑΤΙΣΤΑΙ ΚΑΙ ΗΜΕΡΟΔΡΟΜΟΙ

Φιλωνίδας, ὁ ἡμεροδρόμος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καί τὰ εὑρήματα εἰς Αἴγιον.— Ὁ Φειδιππίδης, ὁ Εὐχίδας Πλαταιεὺς καὶ ὁ Λακεδαιμόνιος Ἄνυστις. 240 χιλιόμετρα εἰς 9 ὥρας!

Τοῦ κ. Π. ΣΤΕΡΓΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ καθηγητοῦ

Μεταξὺ τῶν ἀξιολογωτάτων ἀρχαίων, τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται εἰς τὸ ἐνταῦθα ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον συγκαταλέγεται καὶ τμῆμα ἀναθηματικῆς στήλης φερούσης ἐπιγραφὴν τοῦ Φιλωνίδου, ἡμεροδρόμου καὶ βηματιστοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Ἡ στήλη εὑρέθη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐν Αἰγίῳ ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολόγου κ. Π. Νεράντζουλη καὶ κατετέθη εἰς τὸ ἐνταῦθα Μουσεῖον. Φέρει εἰς τὸ ἄνω μέρος ἀετωμάτιον ἔκτυπον, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου παρίσταται ἐγκεχαραγμένος τροχός, ἑκατέρωθεν τῶν πλευρῶν τοῦ ὁποίου εἶναι ἐγχάρακτοι δυὸ πτέρυγες, αἵτινες ἐσυμβόλιζον ἀναμφιβόλως τὴν μεγάλην ταχύτητα, μὲ τὴν ὁποίαν ἔτρεχεν ὁ δρομεὺς οὗτος, ὡσὰν νὰ ἔφερε πτέρυγας, καθὼς ἐν Ὀλυμπίᾳ οἱ σταδιεῖς ἔτρεχον μεταχειριζόμενοι τὰς χεῖρας ὡς «πτερούμενοι.» Ἐκ πολλῶν μαρτυριῶν εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ ἱκανότης τῶν ἀρχαίων εἰς τὸν δρόμον ἦτο ἐκτάκτως ἀνεπτυγμένη.

Κάτωθεν τοῦ ἀετωματίου εἶναι ἐγχάρακτοι εἰς δύο στοίχους, μὲ σχῆμα τῶν γραμμάτων τοῦ 4 π. Χ. αἰῶνος, τὰ ἑξῆς: «Θεός, τύχᾳ ἀγαθᾷ, Φιλωνίδα Ζωΐτου Κρητὶ Χερσοναςίῳ...». Τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῆς ἐπιγραφῆς ἐλλείπει διότι τὸ κάτωθεν τοῦ δευτέρου στοίχου τμῆμα τῆς στήλης εἶναι ἀκρωτηριασμένον.

* * *

Ἡ φράσις, Θεοὶ ἢ Θεὸς τύχᾳ ἀγαθᾷ ἢ τύχῃ ἀγαθῇ, μὲ τὴν ὁποίαν ἤρχιζον συνήθως τὰ δημόσια ψηφίσματα, αἱ συνθῆκαι καὶ ἄλλα ἔγγραφα, προῆλθον ἐκ τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς εὐλαβείας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Θεούς, τῶν ὁποίων ἐπεκαλοῦντο τὴν εὔνοιαν. Ἐνέχει δὲ αὐτὴ ἐνταῦθα τὴν σημασίαν «εἰς τὸ ὄνομα τῶν Θεῶν ἢ Θεὸς βοηθός».

Ἐπειδὴ ἡ ἐπιγραφὴ αὐτὴ ἀνευρέθη, κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ κ. Νεράντζουλη, εἰς τὴν περιοχήν, ἔνθα ἔκειτο τὸ ἱερὸν τοῦ Ὁμαγυρίου Διὸς ἐν Αἰγίῳ, θὰ εἶχεν ὁ Φιλωνίδας ἀναθέσει αὐτὴν εἰς τὸν Θεὸν τοῦτον.

Ὁ αὐτὸς Φιλωνίδας ἀνέθηκεν εἰς τὸν Ὀλύμπιον Δία ἀνδριάντα του, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἐν τῇ ἄλτει τῆς Ὀλυμπίας παρὰ τὴν πεμπτικὴν ὁδὸν σωζόμενον βάθρον τοῦ ἀνδριάντος τούτου, φέρον τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν:

«Βασιλέως Ἀλεξάνδρου ἡμεροδρόμος καὶ βηματιστὴς τῆς Ἀσίας Φιλωνίδης ΖωΐτουΚρὴς Χερσονάσιος ἀνέθηκε Διὶ Ὀλυμπίῳ».

Τὸν ἀνδριάντα τοῦτον ἀναφέρει καὶ ὁ Παυσανίας (6.16. 5) «Φιλωνίδης Ζώτου γένος μὲν ἐκ χερρονήσου τῆς Κρητῶν, Ἀλεξάνδρου δὲ ἡμεροδρόμος τοῦ Φιλίππου».

Πρὸς βορρᾶν τῆς βυζαντινῆς ἐκκλησίας ἐν Ὀλυμπίᾳ εὑρέθη καὶ τεμάχιον ἐπικράνου βάθρου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου σώζονται λείψανα ἐπιγραφῆς, ὁμοίας μὲ τὴν ἀνωτέρω. Συμπεραίνεται δὲ ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ αὐτὴ ἐχαράχθη ὕστερον ὅτε ἡ ἄλλη δι' ἐπίχωσιν ἢ διὰ μετάθεσιν τῆς ὁδοῦ δὲν ἦτο ὁρατὴ (Λεονάρδου, Ὀλυμπία, σελ. 166).

* * *

Ὁ ἡμεροδρόμος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦτο πεζοπόρος, ὁ ὁποῖος ἠδύνατο νὰ διατρέξῃ μεγίστας ἀποστάσεις εἰς σχετικῶς μικρὸν χρόνον. Τὴν αὐτὴν σημασίαν εἶχε καὶ ὁ δρομοκήρυξ. Οὗτος ἦτο δεδοκιμασμένος δρομεὺς ἀντοχῆς, ὁ ὁποῖος ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς ταχυδρόμος τῶν στρατευμάτων. Κατὰ τὸν Ἡσύχιον ἦτο οὗτος «ὁ ἐπὶ σπουδῆς πεμπόμενος τὰς ἐπικηρυκίας ποιήσασθαι». Κατὰ τὸν σχολιαστὴν Πλάτ. Πρωτ. 335 Β ἦσαν ἡμεροδρόμοι «οἱ ταῖς βασιλικαῖς διατάξεσι ταχύτητα διακονούμενοι».

Ἐκ τῆς ἱστορίας γνωρίζομεν ὅτι ὁ ἡμεροδρόμος Φειδιππίδης ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Σπάρτην τὴν Νίκην τοῦ Μαραθῶνος ἀφοῦ διέτρεξεν ἐπὶ τούτῳ εἰς δυὸ ἡμέρας 1160 στάδια ἤτοι περὶ τὰ 223 χιλιόμετρα. Κατὰ τὸν Λουκιανόν, ὁ ἡμεροδρόμος οὗτος ἀπέθανε κατόπιν ὑπερβολικῆς κοπώσεως.

Ἄλλος ἡμεροδρόμος, Εὐχίδας ὁ Πλαταιεύς, ἔτρεξεν ἀμέσως μετὰ τὴν μάχην τῶν Πλαταιῶν ἐκ τῆς πόλεως ταύτης εἰς τοὺς Δελφοὺς διὰ νὰ φέρῃ ἱερὸν πῦρ ἀπὸ τὸν βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τοὺς συμπολίτας του καὶ ἐπέστρεψε τὴν αὐτὴν ἡμέραν, διανύσας ὑπὲρ τὰ 1000 στάδια ἤτοι 200 περίπου χιλιόμετρα. Ἀλλὰ καὶ οὗτος λόγῳ μεγάλης ἐξαντλήσεως παρέδωκε τὸ πνεῦμα του (Πλούτ. Ἀριστ. 20). Μετὰ τὸν τερματισμὸν τῆς ἐν Ἀσίᾳ ἐκστρατείας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὁ Φιλωνίδας ἐπιστρέψας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνέθηκεν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν τὸν ἀνδριάντα του. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἀνέθηκεν εἰς Αἴγιον τὴν ἐν λόγῳ ἐπιγραφὴν καὶ διατηρῶν ἀκόμη ἀκμαίας τὰς δυνάμεις του διηγωνίσθη, κατὰ τὸν Πλίνιον (Νατ. χιστόρ. 7.84), πρὸς δρομέα Λακεδαιμόνιον Ἄνυστιν, διανύσας τὴν ἀπὸ Ἤλιδος (παρὰ τὸ χωρίον Μπουχιώτη) εἰς Σικυῶνα ἀπόστασιν, 240 χιλιόμετρα, εἰς ἐννέα ὥρας, ἐνῷ ὁ Ἄνυστις εἰς μίαν ἡμέραν.

* * *

Ὡς εἴδομεν, ὁ Φιλωνίδας ἦτο καὶ βηματιστής. Ὠνομάζοντο δὲ τοιοῦτοι οἱ ὑπὸ τοῦ Μ Ἀλεξάνδρου διοριζόμενοι, ἵνα μετρῶσι τὰς ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν του διανυθείσας ἀποστάσεις. Αἱ τοιαῦται ὁδοὶ ἐλέγοντο βεβηματισμέναι.

Κατὰ τὸν Πλίνιον (6,61), ἄλλοι βηματισταὶ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἦσαν ὁ Βαίτων, ὅστις κατὰ τὸν Ἀθήναιον 10,442 β) συνέγραψε καὶ σταθμοὺς τῆς Ἀλεξάνδρου πορείας, καὶ ὁ Διόγνητος, ὁ ὁποῖος ὁμοίως ἐπεξειργάσθη βραδύτερον τὰς διαφυλαχθείσας σημειώσεις του.

Τοιαύτας μεμετρημένας ὁδοὺς κατὰ τὴν πορείαν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἀναφέρει ὁ Στράβων εἰς πολλὰ σημεῖα τῶν Γεωγραφικῶν του.

Οἱ βηματισταὶ ὑπέβαλλον τὰς ἐκθέσεις των εἰς τὸ τοπογραφικὸν Τμῆμα τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου καὶ διεφυλάττοντο εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ Κράτους (Στράβων ΙΙ 69).

Ὁ βασιλεὺς Σέλευκος ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ στρατηγοῦ καὶ ναυάρχου του τοιαύτας ἀνακοινώσεις τῶν βηματιστῶν καὶ οὕτω συνέχισεν αὐτὸς κατὰ τὴν εἰς τὰς Ἰνδίας ἐκστρατείαν του τὸ ἔργον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου Περὶ τῶν ἐρευνῶν τούτων ἔγραψεν ἰδιαίτερον σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον θερμῶς ἐπαινεῖ ὁ Στράβων.

Χωρογράφος «τῆς ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου πατηθείσης γῆς» ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Διογένους Λαερτίου (2,17) ὁ Ἀρχέλαος ὁ φιλόσοφος, μαθηματικὸς δὲ καὶ γεωγράφος Ἐρατοσθένης ἀκμάσας κατὰ τὸν 3ον π.Χ. αἰῶνα, ἐσχεδίασε τὸν νέον χάρτην τῆς Ἀσίας ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων ἀνακοινώσεων τῶν βηματιστῶν (Σβάρτς, παρὰ Πάουλυ—Βισσόβα εἰς λέξιν βηματισταί. Στράβων, 2, 69. 11, 514. 15, 689).

Π. Στεργιανόπουλος
καθηγητής

Μικρὰ νέα

Ἡ ἐφετεινὴ ἐπέτειος τῆς 28ης Ὀκτωβρίου, συμπίπτουσα μὲ τὰς περιφανεῖς νίκας τοῦ στρατοῦ μας, θὰ ἑορτασθῇ πανηγυρικώτατα.

—Τὴν ἐπιτυχίαν ἐγγυῶνται αἱ γενόμεναι προετοιμασίαι ὑπὸ τῆς πρὸς τοῦτο συσταθείσης εἰς τὴν πόλιν μας ἐπιτροπῆς καὶ ἡ συμμετοχὴ ὅλων τῶν ὀργανώσεων.

—Συγκινητικὴ ὄντως θὰ εἶναι ἡ τελετὴ τῆς ἐπάρσεως εἰς τὸ φρούριον τῆς σημαίας, τὴν ὁποίαν αἱ ὀργανώσεις, προεξαρχούσης τῆς Ἑνώσεως Συντακτῶν, θὰ δωρήσουν εἰς τὴν πόλιν.

—Μεθαύριον, τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ἐπέτειον τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Θεσ)νίκης, θὰ γίνουν εἰς τὴν Μακεδονικὴν πρωτεύουσαν ἑορταί, παρουσίᾳ τῶν Βασιλέων.

—Κατὰ παλαιὸν ἔθιμον ἀπὸ τῆς μεθαύριον ἀνοίγουν τὰ βαρέλια μὲ τὸ νέο κρασί.

—Χημικῶς διαπιστοῦται ὅτι ἐφέτος τὰ νέα κρασιὰ εἶναι ὀλιγωτέρων βαθμῶν ἀπὸ τὰ κρασιὰ παλαιοτέρων ἐσοδειῶν.

—Περὶ τιμῆς ὑπάρχουν αἰσιόδοξοι προβλέψεις ὅτι θὰ πωληθοῦν εὐθηνότερον.

—Πλὴν τῶν βιβλίων, τῶν ὁποίων στεροῦνται οἱ μαθηταί, δὲν ὑπάρχουν καὶ θρανία.

—Σχετικὴ ἐπίσημος στατιστικὴ ἀναβιβάζει εἰς 240 000 τὰ ἐλλείποντα θρανία καθ' ὅλον τὸ Κράτος.

—Σήμερον ἡ ἐκκλησία ἑορτάζει τὴν μνήμην τοῦ μεγαλομάρτυρος Ἀρέθα.

—Ἀρχιεπισκόπου, ὅστις ἐγεννήθη εἰς Πάτρας.

—Εἰς τὸ Λεχοῦρι τῶν Καλαβρύτων δὲν ὑπάρχει διδάσκαλος γιὰ τὸ ἐκεῖ σχολεῖον.

—Ἂς ἐνδιαφερθῇ ὁ κ. Ἐπιθεωρητής.

—Σαρδέλλα ἀρκετὴ τὶς τελευταῖες ἡμέρες.

—Καὶ μεγάλων διαστάσεων.

—Ἡ σαρδέλλα, ὅπως καὶ τὰ κουκιὰ τὸ καλοκαῖρι, ἀποτελεῖ φαγητὸν προσιτὸν δι' ἰσχνὰ βαλάντια.

ΙΑΤΡΟΙ

Ὁ κ. **ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ**, χειροῦργος ὀδοντίατρος δέχεται εἰς τὸ ἰατρεῖον του, Γερεκωστοπούλου 26 τηλ. 22—10.

Ὁ ὀδοντίατρος κ. Διαμάντης Βαγενᾶς ἐπανελθὼν ἐπανέλαβε τὰς ἐργασίας του. Τηλ. 35 — 14

Ὁ ἰατρὸς **ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ** εἰδικὸς φυματιολόγος δέχεται καθ' ἑκάστην 4—8 ἐν τῷ ἰατρείῳ του ὁδὸς Ἀθανασίου Διάκου ἀριθ. 30 ὡς καὶ ἐπὶ συνεντεύξει ἀριθ τηλ. 35-58

Ὁ Ἰατρὸς μικροβιολόγος κ. **ΗΛΙΑΣ ΑΡΧΟΝΤΗΣ** δέχεται εἰς τὸ ἐργαστήριόν του Κανακάρη 127.

Ὁ ἰατρὸς **ΓΕΩΡΓ. Ν. ΜΠΙΜΠΗΣ** καὶ ἡ ὀδοντίατρος **ΜΑΡΙΚΑ ΜΠΙΜΠΗ** δέχονται Παντανάσσης 48 τηλ. 22—58

Ὁ Μαιευτὴρ—Γυναικολόγος Ἠλ. Λάζαρης ἐπανέλαβε τὰς ἐργασίας του.

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΓΙΑΛΕΛΗΣ Ἰατρὸς Παθολόγος δέχεται ἐν τῷ Ἰατρείῳ του Ρήγα Φερραίου 68. Τηλέφ. 33—92.

Ὁ ἀφροδισιολόγος—δερματολόγος ἰατρὸς **ΜΙΜΗΣ Α. ΚΑΤΣΑΜΠΑΣ** δέχεται ὁδὸς Φιλοποίμενος 25 τηλ. 28—77.

Πωλεῖται ἢ ἐνοικιάζεται ἀγρόκτημα 300 στρεμμάτων πλησίον Βάρδας Μανωλάδες. Ἐπίσης πωλοῦνται δύο ἵπποι ἐπιβήτορες βραβευθέντες εἰς τὴν ἔκθεσιν Ἀνδραβίδας. Πληροφορίαι εἰς κ. Σωτήριον Θανασούλαν Βάρδαν.

Διὰ τὰς Κυρίας καὶ Δίδας

COUP DE VENT

Μὲ μιὰ ἐλαφρὰ περμανάντ παρουσιάζετε τὸ πιὸ μοδέρνο χτένισμα. Καὶ αὐτὰ θὰ τὰ ἀποκτήσετε μόνον στὸ κομμωτήριον

ΑΝΔΡΕΟΥ ΤΣΕΛΛΗ

ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ 29
Τηλέφωνον 27—46

• ΕΞΕΔΟΘΗ

ἡ λόγῳ τοῦ πολέμου καθυστερήσασα ΠΛΗΡΗΣ πρώτη ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ἔκδοσις τοῦ ἀπὸ 50ετίας ἐκδιδομένου

"ΟΔΗΓΟΥ

Τῆς Ἑλλάδος

ΙΓΓΛΕΣΗ"

ΙΔΡΥΤΗΣ:
† ΝΙΚ. ΓΕΩΡ. ΙΓΓΛΕΣΗΣ 1900

εἰς μέγα, διεθνὲς, σχῆμα 22 Χ 29 ἐκ., μὲ στοιχεῖα τῶν 8' καὶ 6', εἰς 1, 2, 3, 4 καὶ 5 στήλας πυκνοτυπωμένας, στερεὰ δεμένος, μὲ

1.330 ΣΕΛΙΔΕΣ, 314.000 ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Α' ΤΟΜΟΥ

Ἐπίσημος Ἑλλὰς (Β. Αὐλή, Βουλή, Πρεσβεῖαι, Ὑπουργεῖα, Δημόσιαι Ὑπηρεσίαι, Ἐκκλησίαι κλπ.). Ἀθῆναι — Πειραιεὺς — Προάστεια (πληροφορίαι γενικῆς χρησιμότητος: ἔμποροι, βιομήχανοι, βιοτέχναι, ἐπιστήμονες, ἐπαγγελματίαι, καλαὶ τέχναι κλπ. κλπ.).

Β' ΤΟΜΟΥ

Οἱ 48 νομοὶ: τῆς Δωδεκανήσου, Αἰγαίου, Ἠπείρου, Θεσσαλίας, Θράκης, Ἰονίου, Κρήτης Μακεδονίας, Πελοποννήσου, Στερεᾶς, Ἅγιον Ὄρος, Κύπρος. Συμπλήρωμα Α' τόμου (Ἀθῆναι — Πειραιεὺς — Προάστεια), Χάρται. Ζητήσατε ἀναλυτικὰ περιεχόμενα.

Συμβουλευθῆτε τὰς διαφημίσεις των διότι περιέχουν πληθὺν χρησιμωτάτων πληροφοριῶν.

Ὁ μόνος ὁδηγός, ὅστις ἐκδίδεται ἀπὸ τοῦ 1900 καὶ μὲ διεθνῆ κυκλοφορίαν. Ζητεῖτε τὸν ΟΔΗΓΟΝ ΙΓΓΛΕΣΗ, ἀποφεύγοντες τοὺς ΚΑΚΟΥΣ μιμητάς.

Τιμή: Α' τόμου δρχ. 100.000 — Β' τόμου δρχ. 160.000
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΖΗΝΩΝΟΣ 5 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 21 — 187

Ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν μας ἡ δὶς Λούλα Γκανάκη προκειμένου νὰ προβῇ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀνωτέρω τόμων. Πληροφορίαι παρέχονται εἰς τοὺς Ἀδελφοὺς Ἀνδριοπούλου, Κορίνθου 244 Τηλέφ. 26 — 78.

ΟΙΝΟΛΟΓΙΚΑ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Φ. Ν. ΦΙΛΙΠΠΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

— Χημικοῦ μηχανικοῦ —

Καὶ εἰδικοῦ ΟΙΝΟΛΟΓΟΥ

Πλατεῖα Γεωργίου Α' 3α'

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 35 — 94

ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΝΤΑ

ΑΠΟ ΤΟΥ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΟΥ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ

ΥΠΟ ΤΟΥ κ. ΧΡΗΣΤΟΥ Γ. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΥ

16ον

Ἀπὸ τὸ παράθυρο τῆς φυλακῆς μου στοῦ Μαργαρίτη ἡ ὀμορφιὰ τῆς Πάτρας μοῦ ἔδινε τὴν καλύτερη εὐχαρίστησι. Ἡ Βαράσοβα, τὸ λαμπρὸ αὐτὸ φόντο της, φαινότανε μεγαλοπρεπέστατη.

Τὸ ἄλλο πρωῒ τῆς μεταφορᾶς μας ἀπὸ τὸ στρατόπεδο τοῦ Λυμπεροπούλου, ὅλοι οἱ φυλακισμένοι, ἐμεῖς οἱ Γερμανοκρατούμενοι, καὶ οἱ ὑπόδικοι καὶ οἱ κατάδικοι τῆς Ἑλληνικῆς δικαιοσύνης, κατεβήκαμε στὴν ἐκκλησοῦλα τῆς αὐλῆς τῶν φυλακῶν καὶ ἀκούσαμε τὴ θεία λειτουργία καὶ τὸν κατάλληλο γιὰ τὴν ἡμέρα, τὴν ἐποχὴ καὶ τὸ περιβάλλον, λόγον τοῦ μορφωμένου ἀρχιμανδρίτου καὶ ἀποδοτικοῦ ἱεροκήρυκος πανοσιολογιωτάτου κ. Χριστ. Παπαγιάννη. Μαζί του εἶχαν ἔλθη ὑπὸ τὸ πρόσχημα ψαλτῶν φιλόθρησκοι καὶ πατριῶται ἐπιστήμονες καὶ εὐγενεῖς κυρίαι καὶ δεσποινίδες τῶν Πατρῶν, οἱ ὁποῖοι στὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας καὶ τῆς κοινωνίας πολλῶν, τῶν ἀχράντων μυστηρίων, μετέφεραν τὰ παρηγορητικώτερα λόγια καὶ τῆς ἐνθαρρυντικώτερες πληροφορίες στοὺς Γερμανοκρατουμένους. Γιατί καὶ στοῦ Μαργαρίτη, ὁ ἴδιος κίνδυνος ὑπῆρχε, ὅπως καὶ στοῦ Λυμπεροπούλου, νὰ τροφοδοτήσωμε μὲ τὰ κορμιά μας τὰ ἐκδικητικὰ ἐκτελεστικὰ Γερμανικὰ ἀποσπάσματα γιὰ τὰ γενόμενα κατὰ τῶν Γερμανῶν σαμποτὰζ καὶ τῶν σιδηροδρόμων τῆς προηγουμένης ἡμέρας στὴν περιφέρεια τῆς Πελοποννήσου. Ὁ κίνδυνος τὴν περίοδο ἐκείνη ἤταν μεγαλύτερος γιατὶ εἶχε μειωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν Γερμανοκρατουμένων στὰς Πάτρας. Γι' αὐτὸ μάλιστα, ὁ Μεσολογγίτης φύλαξ τῶν φυλακῶν κ. Μάκος Κατσαούνης, εἶχε ζητήσει τὴν ἄδεια τοῦ Διευθυντοῦ του κ. Ρούσσου Κουρινάκη, καὶ τοῦ ἐπέτρεψε νὰ κοιμᾶται στὸ θάλαμο τοῦ ἀναρρωτηρίου ποὺ ἐκρατούμην, γιὰ νὰ μοῦ παράσχῃ σὲ κρίσιμο στιγμὴ βοήθεια — καὶ ὅπως ἔμαθα ἀργότερα ἀπὸ τὴν φυλακὴ — νὰ μὲ φυγαδεύσῃ ὁ γενναῖος Μεσολογγίτης, ὅταν θὰ μ' ἐφώναζαν γιὰ ἐκτέλεσι οἱ Γερμανοί. Ὅσον καιρὸ ἔμεινα στοῦ Μαργαρίτη, ὁ κ. Κατσαούνης, εἶχε τὸ κρεββάτι του δίπλα μου καὶ θὰ θυμοῦνται ζωηρά, ὅπως ἐγὼ ποτὲ δὲν ξεχνῶ, οἱ φυλακισμένοι μαζί μου, στὸν ἴδιο θάλαμο, ἐγκάρδιοι φίλοι ἔκτοτε, ἀστυνομικὸς κ. Βασίλης Ζαχαράκης, ὁ Ναυπάκτιος δικηγόρος κ. Ρήγας καὶ ὁ ἔμπορος κ. Ἰάκωβος Φλωρᾶτος, ὅτι ὁ ἀληθινὸς αὐτὸς Μεσολογγίτης, δὲν ἀφισε σὲ τίποτε ἀνεξυπηρέτητο τὸ Γερμανοκρατούμενο Δήμαρχο τῆς πατρίδος του στὴ φοβερὴ ἐκείνη γιομάτη κινδύνους περίοδο τῶν φυλακῶν Μαργαρίτη.

Ἀπὸ τὸ παράθυρο ποὺ ἀντίκρυζα τὴν ὀμορφιὰ τῆς Πάτρας, εἶχα τὴν εὐχαρίστησι νὰ βλέπω ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ ἀλησμονήτου Δημάρχου, ποὺ ἡ μαρμάρινη προτομή του στὴν πλατεῖα τῶν Τριῶν Συμμάχων, δείχνει ὅλο τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν ἐκτίμησι τῶν Πατρινῶν πρὸς τὸν Δημήτριο Βότση, ποὺ τὸν πότισαν στὸ 1914 μὲ τὸ ποτήρι τῆς ἀποτυχίας, ὅπως οἱ συνδημότες μου τὸν Χαρίλαο Τρικούπη, στὴν τελευταία του ἐκλογή.

Εἶμαι ἀπὸ τοὺς θαυμαστὰς τοῦ δημαρχιακοῦ ἔργου τοῦ Δημητρίου Βότση, ὅπως καὶ τοῦ Ἰωάννου Βλάχου Δὲν ξεχνῶ πόσον καλὸς ἦτο ὁ βασιλόφρων κ. Λαλάκης Ροῦφος ὡς Δήμαρχος, οὔτε πόσον ἀπαραίτητος, στὴ δύσκολη ὥρα, ὁ κ. Γεώργιος Πανταζῆς. Γιατὶ ἡ Πάτρα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κανακάρη ὡς σήμερα εἶχε καλοὺς Δημάρχους. Οἱ πολιτικοί της, ἴσως νὰ μὴν τὴν ἐπρόσεξαν, καὶ ἔφυγαν μοναδικὲς εὐκαιρίες, ὥστε σήμερα ἡ πρωτεύουσα τοῦ Μωρηᾶ νὰ ζῇ στενόχωρα, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ κατέχῃ τὰ ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ σκῆπτρα τοῦ Κράτους.

Τὸν Δημήτριο Βότση τὸν ἐγνώρισα στὸ 1916, ὅταν μὲ τὶς διακοπὲς τῶν μαθημάτων τοῦ Πανεπιστημίου — ἤμουν τότε φοιτητὴς τῆς Νομικῆς — ἔμεινα στὸ σπίτι τοῦ πατέρα μου Ἐλεγκτοῦ τοῦ Τελωνείου Πατρῶν, στὴ διασταύρωσι Ρήγα Φερραίου καὶ Τριῶν Ναυάρχων, ἰδιοκτησία Χασαπάκου — καὶ ἐργαζόμην ὡς συντάκτης τῆς ἐφημερίδος «Πελοπόννησος» καὶ ἀνταποκριτής της, καὶ ἔπειτα στὴν Ἀθήνα. Τὸν ἐγνώρισα στὸ γραφεῖο τοῦ στενοῦ του φίλου καὶ συνεργάτου του δικηγόρου κ. Σωτηρ. Γκολφινοπούλου, ποὺ ἦτο παράπλευρα τῶν τυπογραφείων τῆς «Πελοποννήσου» στὸ κάτω μέρος τῆς Πλατείας Γεωργίου. Διατηρῶ ζωηρὴ τὴν ἀνάμνησι τοῦ Ἄρχοντος τῶν Πατρινῶν καὶ δυνατοῦ δικηγόρου. Δήμαρχος τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ὁ Δημήτριος Ἀνδρικόπουλος — Μπουκαούρης καὶ ἡ Πάτρα συνεταράσσετο μὲ τὰ Βενιζελικὰ καὶ Ἐπιστρατικά. Ἦταν ἡ ἐποχὴ ποὺ ἔπαιζαν ρόλο στὴ πολιτικὴ ἀναταραχὴ ὁ Πλάτων Παλούμπης, ὁ Νιόνιος Τόφαλος, ὁ Κουντούρης, ὁ Σταῦρος Διαμαντάτος, ὁ Νῖκος Προκοπίου, ὁ Ἀνδρέας Νικολόπουλος, ὁ Σωτήριος Σαραβαλιώτης, ὁ Χαράλαμπος Φραγκόπουλος, ὁ Κανέλλος Κανελλόπουλος, ὁ Βασίλειος Σαγιᾶς, ὁ Λεωνίδας Βλαγκούλης, ὁ Νῖκος Κομπότης, ὁ Ἐρρῖκος καὶ Ὀδυσσεὺς Γεληνιώτη, ὁ Ἀλέκος Καραμέρος, ὁ Γεώργιος Πανταζῆς, ὁ Λαλάκης Ροῦφος, οἱ ἀδελφοὶ Μόσχου, οἱ ἀδελφοὶ Μαράτου,
— μὲ τὰ μεγάλα τους κιν
— Μάκης Ἀθανασίου, Ἰω
νης Ζωγόπουλος καὶ ἄλλοι.
Βότσης ἀπέθανε τὸν ἄλλο χρ
νο. Μὲ τὰ στοιχεῖα ποὺ μοῦ
δωκαν ὁ κ. Σωτήριος Γκολφ
πουλος καὶ ὁ ἀείμνηστος Χρ
στάκης Παλαμᾶς — βρέθηκ
τὴν ἡμέρα ἐκείνην στὴ Πάτρ
ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι ποὺ ἔμενα
ἔγραψα βιογραφία καὶ ἀνάλυ
τοῦ δημαρχιακοῦ ἔργου τοῦ Βό
τση, στὸ φύλλο τῆς 30 Ὀκτω
βρίου 1917, ἡμέρας ποὺ ἐκ
δεύετο. Ἐγεννήθη ὁ Βότσης στ
συνοικία τοῦ Τσιβδῆ τὸ 1847
ἀπὸ γονεῖς καταγομένους ἀ
τὴν Παραμυθιὰ τῆς Ἠπείρου.
Στὸ 1891 ἔγινε δημοτικὸς σύμ
βουλος—μὲ ἐκλογὲς βέβαια κα
ὄχι ὅπως τοὺς διορίζει ὁ Καλ
βρυτινὸς κ. Φωκ. Ζαΐμης, το
ὁποίου εἶναι πασίγνωστη ἡ πρ
τίμησις πρὸς τοὺς Λαϊκοὺς Ἐ
πιτρόπους, τοὺς Λαϊκοὺς δικ
στάς, καὶ τοὺς ἀποσυμφορισμ
νους κακούργους τῆς Ἐαμοκ
τίας — καὶ ὑπὸ τοῦ Δημοτικ
Συμβουλίου ἐξελέγη πρόεδ
αὐτοῦ. Στὸ 1895 ἐξελέγη β
λευτὴς Πατρῶν, καὶ στὴ Βου
ἐπρωτοστάτησε γιὰ τὸ σωτ
ον νομοσχέδιον τῆς παρακρατ
σεως τῆς σταφίδος καὶ εἰσηγ
τὸ νομοσχέδιον τῆς ἀνεγέρσ
τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρ
καὶ ἔλυσε τὸ περίφημον ζήτη
τοῦ ἐργολάβου τοῦ λιμένος Π
τρῶν Μνιάκ, γιὰ τὸ ὁποῖον
γραψα λεπτομερῶς στὸ κεφ
λαιο περὶ Χαριλάου Τρικού
τῆς πραγματείας μου ποὺ
μοσιεύθη στὸ «Νεολόγο Π
τρῶν» ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ
τε Μεσολογγῖται Πρωθυπου
γοί». Στὸ 1899 ἔγινε Δήμ
χος. Μεταξὺ τῶν ἔργων του,
πως τὰ συγκρατεῖ ἡ μνήμη
ἦτο ἡ ἐξόφλησις ὅλων τῶν
λησῶν κινητῶν Χρεῶν τοῦ Δ
μου, ἡ διοχέτευσις τῶν
τοῦ «Βελουχιοῦ» στὸ πόλι,
τασκευὴ νέας δεξαμενῆς
τῶν φυλακῶν τοῦ Μαργαρ
ὑδραγωγείων στὰ Μποζαΐτ
Βραχνέϊκα, Γουναρέϊκα, Ἐγ
κάδα, Βαλατούνα, Τσαπλα
κα, Ἀραχωβίτικα, Μιντιλό
Καστρίτσι καὶ Βελίζι, ἡ ἀν
σις Δημοτικῶν Σφαγείων, ἡ
τατροπὴ εἰς πάρκα τῶν
τειῶν Ὑψηλῶν Ἀλωνίων, Β
λίσσης Ὄλγας, Τριῶν Συμ
χων, ἡ κατασκευὴ τοῦ διαζώ
τος τῆς πλατείας Γεωργίου,
ρύθμισις τοῦ δημοτικοῦ νοσο
μείου, ἡ ἀνέγερσις θεραπευ
ρίου τῶν γυναικῶν, ἡ σύστ
πυροσβεστείου, ἡ μετατροπὴ
συμβάσεως τῶν Τροχιοδρό
καὶ ἡ κίνησις αὐτῶν μὲ ἠλε
κὸν ρεῦμα καὶ ἡ προέκτασις
τῶν πέραν τῶν Ἰτεῶν, ἡ
ρὰ τοῦ Δημαρχιακοῦ μεγά
ἡ θεμελίωσις τοῦ ναοῦ τοῦ
γίου Ἀνδρέου. Ἡ θεμελίω
ἔγινε μὲ μεγαλοπρεπεῖς ἑο
Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος Α'
τὸν λίθον καὶ κατόπιν ἐπαρ
μοφόρησεν μὲ τὸν χρυσοῦν
ρό, τοῦ Σωτῆρος τὸν Βότ
τὸν ὁποῖον ὁ λαὸς τῶν Πατ
ἀκολουθῶν τὸ Ἑλληνικὸν
ράδειγμα ἀπὸ Ἀριστείδου
Δικαίου, τὸν κατεψήφισε
δημαρχιακὰς ἐκλογὰς τῆς 9
βρουαρίου 1914. Ἀρχοντό
λο τῆς Πάτρας ὁ ἐκλεγεὶς
μαρχος Μπουκαούρης, ἀλλ'
ποτὲ Βότσης. Ἄλλη θὰ ἦ
σημερινὴ θέσις τῆς πόλ
τῶν Πατρῶν, ἂν ἐσυνέ
τὸ 1914 τὸ δημαρχιακὸν
ἔργον ὁ Βότσης, ἔργον τοῦ
ποίου ὡραῖα κομμάτια ἀντί
ζα ἀπὸ τὸ παράθυρο τῆς
μανικῆς φυλακῆς μου ποὺ
θύμιζαν — ὅπως γράφει ὁ
της στὸν πέμπτον κύκλο τ
λάσεώς του—στὴ δυστυχία
εὐτυχισμένα χρόνια.

ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΕΥΑΓΓΕΛ

(Συνέχεια εἰς τὸ προσ

ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Καταρτισθέντος τοῦ ἐτησίου Μητρώου ἀρρένων τοῦ ἔτους 1948, παρακαλοῦνται οἱ ἐνδιαφερόμενοι ὅπως προσέλθωσιν ἡμῖν (Γραφεῖον Μητρώου καὶ Στρατολογίας) καὶ λάβωσιν γνῶσιν τούτου, ὑποβάλωσιν δὲ ἡμῖν τὰς τυχὸν ἐνστάσεις των.

Ὁ Δήμαρχος
Ν. ΒΕΤΣΟΣ

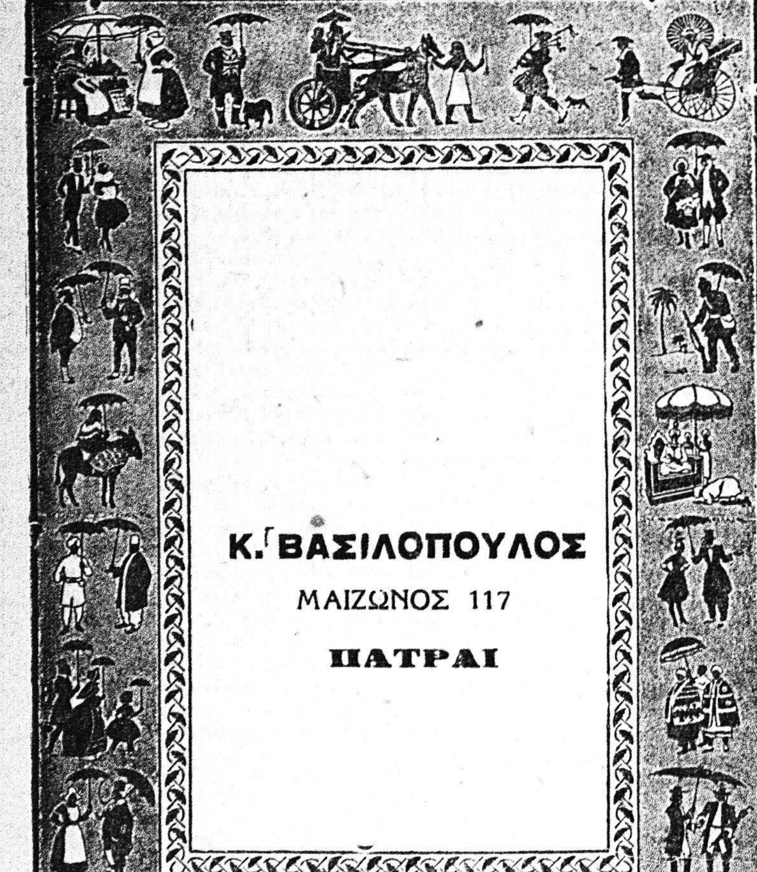

Κ. ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΜΑΙΖΩΝΟΣ 117
ΠΑΤΡΑΙ

ΝΕΩΤΕΡΙΣΜΟΙ ΠΑΤΡΩΝ

Θ. Γ. ΚΑΤΣΑΡΟΣ

Μαιζῶνος-Ἁγίου-Νικολάου
ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 35 - 45

ΤΜΗΜΑ ΥΠΟΚΑΜΙΣΩΝ ΚΑΙ ΠΙΖΑΜΩΝ

Τὸ κατάστημά μας συμβληθὲν μετὰ τῆς μεγαλυτέρας ἐν Ἑλλάδι βιοτεχνίας ὑποκαμίσων καὶ πιζαμῶν.

Κ. ΜΑΡΟΥΣΗ

Προσφέρει ἀπὸ σήμερον ὁλόκληρον τὴν συλλογὴν αὐτοῦ καὶ μὲ τὶς αὐτὲς τιμὲς τῶν Ἀθηνῶν, ἤτοι:

ΥΠΟΚΑΜΙΣΑ

ΚΡΕΠ—ΣΙΝ (Ρ.Γ.)	ΔΡΧ	33.000
ΣΑΝΤΟΥΚ ΕΞΤΡΑ (Ρ. Γ.)	»	33 000
ΠΟΠΛΙΝ Ἀμετάβλητες (Ρ.Γ.)	»	42.000
ΕΤΑΜΙΝ ΕΞΤΡΑ (Ρ.Γ.)	»	55.000
ΛΙΝΟΜΕΤΑΞΑ ΕΞΤΡΑ (Ρ.Γ)	»	57 000
ΣΠΕΣΙΑΛ (Ρ.Γ.)	»	60 000
ΠΟΠΛΙΝ Ἀγγλίας (Ρ. Γ.)	»	68 000
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΕΤΑΞΩΤΑ (Ρ.Γ.)	»	72.000
ΣΠΕΣΙΑΛ ΕΞΤΡΑ (Ρ Γ.)	»	85.000
ΠΟΠΛΙΝ ΕΞΤΡΑ (Ρ Γ).	»	90 000
ΤΡΙΚΟΛΙΝ Ἀγγλίας (Ρ. Γ.)	»	90.000
ΜΕΤΑΞΩΤΑ Ναθαναὴλ. (Ρ. Γ.)	»	105.000
ΜΕΤΑΞΩΤΑ ΧΡΥΣΑΛΛΙΔΟΣ (Ρ.Γ.)	»	105.000
ΤΡΙΛΟΖΙΝ (Ρ.Γ.)	»	115.000

ΠΙΖΑΜΕΣ

ΚΡΕΤΟΝ ΕΞΤΡΑ	ΔΡΧ.	75.000
ΦΑΝΕΛΛΑ ΕΞΤΡΑ	»	82 000
ΦΑΝΕΛΛΑ δίμιτο	»	85.000
ΤΡΙΚΟΛΙΝ Ὀξφόρδης	»	90.000
ΤΡΙΚΟΛΙΝ Ἀγγλίας	»	140.000

Ἅπαντα κατασκευασμένα μὲ ἐπιμελημένην ἐργασίαν καὶ εἰς πλούσια μεγέθη.

Ὑποκάμισα-πιζάμες ΜΑΡΟΥΣΗ

Θ. Γ. ΚΑΤΣΑΡΟΣ

Ἁγίου Νικολάου - Μαιζῶνος

Ζητήσατε ἐπιμόνως τὶς

Λεμονάδες

ΘΑΥΜΑ

Ἐργοστασίων

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΙΛΑΒΑ

ΙΩΝΙΑΣ 7

Τηλέφωνα 28—94, 21—48, 20—77

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΙΩΑΝ. ΠΑΝΤΕΛΗ

ΚΟΡΙΝΘΟΥ Ἀριθ. 22

Διαρκὴς παρακαταθήκη τσιμεντοσωλήνων καὶ πυλοσωλήνων. Ἠγγυημένης στερεότητος ὅλων τῶν διαμέτρων.

ΝΕΟΝ ΣΙΔΗΡΟΠΩΛΕΙΟΝ - ΧΡΩΜΑΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΚΑ

Ἐργοστάσιον Συρματοπλεγμάτων

ΗΛΙΑ ΚΙΟΥΣΗ

ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ 112 — ΤΗΛ. 30—30

Ἅπαντα τὰ εἴδη Οἰκοδομῶν. Γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ πάσης φύσεως σιδηρικά, ἐλαιοχρώματα, χρώματα, βερνίκια κλπ. Συρματοπλέγματα δικτυωτὰ ἐκ σύρματος γαλβανισμένου εὐρωπαϊκοῦ διὰ περιφράξεις, ποταμούς, σουμιέδες κλπ. Τιμαὶ ἀσυναγώνιστοι